

ZARZĄDZENIE Nr 4/2026
BURMISTRZA MIASTA I GMINY MIŁOMĘŁYN
z dnia 02 stycznia 2026 r.

w sprawie przyjęcia planu opiekuńczo – wychowawczo - edukacyjnego
w Instytucji Dziennego Opiekuna w Gminie Miłomłyn

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025r. poz. 1153 ze zm.), art. 6d ustawy z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2025r. poz. 798 ze zm.) oraz § 3 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2024r. poz. 1882) zarządzam, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się plan opiekuńczo – wychowawczo – edukacyjny realizowany w Instytucji Dziennego Opiekuna w Gminie Miłomłyn.

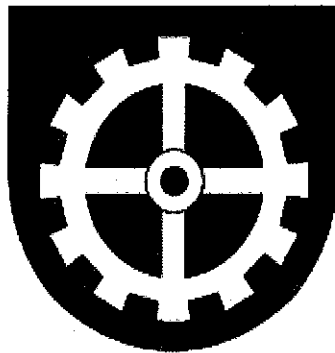
§ 3

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

BURMISTRZ
Beata Mazur

PLAN OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZO – EDUKACYJNY

**w Instytucji Dziennego Opiekuna
w Gminie Miłomłyn**

Miłomłyn, 02.01.2026r.

Spis treści

Wstęp	3
Rozdział I – Cele opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne (Standard 1.1)	4
Rozdział II - Metody pracy z dziećmi (Standard 1.1)	6
Rozdział III – Harmonogram dnia (Standard 1.1)	8
Rozdział IV – Respektowanie praw dzieci w codziennej pracy instytucji opieki (Standard 4)	8
Rozdział V – Budowanie przez personel bezpiecznych, opartych na szacunku relacji z dziećmi (Standard 5)	9
Rozdział VI – Planowane aktywności w zakresie wspierania u dzieci poczucia przynależności i uważności na inne osoby (Standard 6)	10
A. Wskazówki metodyczne	10
B. Proponowane aktywności	12
Rozdział VII – Zapewnienie dzieciom warunków do poznawania i doświadczania otaczającego świata (Standard 7)	13
A. Wskazówki metodyczne	13
B. Proponowane aktywności	14
Rozdział VIII – Tworzenie dzieciom środowiska sprzyjającego mówieniu, słuchaniu i porozumiewaniu się (Standard 8)	18
A. Wskazówki metodyczne	18
B. Proponowane aktywności	22
Rozdział IX – Kształtowanie otoczenia umożliwiającego rozwój sprawności fizycznej dzieci oraz angażowanie zmysłów (Standard 9)	24
A. Wskazówki metodyczne	24
B. Proponowane aktywności	26
Rozdział X – Zapewnienie dzieciom warunków do twórczej ekspresji i kontaktu z różnymi wytworami kultury i sztuki (Standard nr 10)	28
A. Wskazówki metodyczne	28
B. Proponowane aktywności	30
Rozdział XI - Współpraca personelu i rodziców oparta na wzajemnym szacunku i otwartości w celu kształtowania spójnego środowiska rozwoju dzieci (Standard 16)	32
Rozdział XII – Praca na podstawie planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego (Standard nr 11)	32
Rozdział XIII– Sposób nadzoru realizacji Planu OWE (Standard nr 12.3)	32

Wstęp

W trosce o wysoką jakość opieki i edukacji opracowano Plan Opiekuńczo-Wychowawczo-Edukacyjny (Plan OWE), który wyznacza główne kierunki działania, wartości, zasady i standardy **wynikające z Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3.**

Dzienny opiekun pracuje zgodnie z Planem OWE:

- uwzględniając prawa dziecka zawarte w Konwencji o prawach dziecka (Dz. U. z 1991 r., nr 120, poz. 526),
- kierując się potrzebami wszystkich dzieci, a w szczególności biorąc pod uwagę potrzeby dzieci z niepełnosprawnością oraz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym, pochodzących z rodzin należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, dzieci z rodzin zróżnicowanych językowo i kulturowo, dzieci z rodzin migrantów, dzieci wymagających szczególnej opieki,
- wypełniając wobec dzieci funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb rozwojowych, potencjału i zainteresowań dziecka,
- zapewniając dzieciom bezpieczną emocjonalnie i fizycznie atmosferę, w szczególności poprzez towarzyszenie społeczne i towarzyszenie dzieciom w rozwoju, podmiotowe traktowanie dziecka, okazywanie szacunku, podejmowanie niedyrektywnych działań, nawiązywanie pozytywnych relacji i budowanie poczucia autonomii,
- zapewniając warunki sprzyjające wszechstronnemu rozwojowi dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem zabaw i interakcji rozwijających: kompetencje komunikacyjne, sprawność fizyczną, percepcję zmysłową, kreatywność i ciekawość świata.

Rozdział I – Cele opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne (Standard 1.1)

Cele opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjne realizują zakres **Standardu 1.1** standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 i określają sposoby tworzenia dzieciom optymalnych warunków pobytu w punkcie dziennego opiekuna.

Cele szczegółowe realizowane są w codziennej pracy z dziećmi. Pomagają one dzieciom uczyć się i nabywać umiejętności. Aby realizować cele, podejmowane aktywności z dziećmi muszą być dopasowane do indywidualnych możliwości dzieci w grupie.

CEL OGÓLNY	CELE SZCZEGÓŁOWE
Tworzenie pozytywnego klimatu opartego na życzliwości, bezpieczeństwie i bliskich relacjach, tak aby każde dziecko czuło się zauważone i ważne	• stworzenie warunków do zaadaptowania się w nowym środowisku • zapewnienie bezpiecznego otoczenia • okazywanie ciepła poprzez mówienie do dziecka po imieniu, uśmiech, kontakt wzrokowy i łagodny ton głosu • budowanie atmosfery akceptacji i równego traktowania wszystkich dzieci • wzmacnianie pozytywnych zachowań poprzez pochwały i docenianie wysiłku • tworzenie środowiska, w którym każde dziecko czuje, że przynależy do grupy
Zapewnienie spokojnej i przewidywalnej atmosfery, w której dzięki empatii, uważnym reakcjom i jasnym zasadom ogranicza się napięcie i trudne zachowania.	• wprowadzanie rutyn i rytuałów dających dzieciom poczucie stabilności • przewidywanie sytuacji trudnych i elastyczne kierowanie przebiegiem dnia • utrzymywanie jasnych, prostych zasad komunikowanych w sposób spokojny i zrozumiały dla dziecka • stosowanie strategii wyciszających i wspierających samoregulację • reagowanie na trudne zachowania spokojnie, konsekwentnie i adekwatnie do wieku
Wrażliwe odpowiadanie na potrzeby dzieci – dostrzeganie sygnałów emocjonalnych i rozwojowych oraz dostosowywanie wsparcia do tempa i możliwości każdego dziecka.	• obserwowanie reakcji dzieci i właściwe interpretowanie ich sygnałów • dostosowywanie poziomu wsparcia do aktualnych możliwości dziecka • reagowanie szybko i adekwatnie na dyskomfort, lęk czy trudność dziecka • zapewnienie przestrzeni, w której dziecko może sygnalizować potrzeby • indywidualizowanie opieki, uwzględniające różnice w temperamencie i rozwoju dziecka
Uwzględnianie perspektywy dziecka poprzez dawanie wyboru, zachęcanie do inicjatywy	• proponowanie wyborów dostosowanych do wieku (np. zabawka, aktywność, miejsce zabawy) • umożliwianie dziecku inicjowania zabawy i podążanie za jego pomysłami • tempo dnia dostosowane do dzieci — bez pośpiechu, z czasem na dokończenie czynności

CEL OGÓLNY	CELE SZCZEGÓŁOWE
Wspieranie konstruktywnego kierowania zachowaniem, tak by dzieci stopniowo uczyły się regulacji emocji, rozwiązywania konfliktów i budowania relacji z innymi.	• wyjaśnianie zasad w sposób prosty, pozytywny i zrozumiały dla dzieci • stosowanie technik rozwiązywania konfliktów dostosowanych do małych dzieci (modelowanie, naprowadzanie) • pokazywanie dzieciom, jak nazywać emocje i jak sobie z nimi radzić • dbanie o to, by dzieci miały szansę spróbować naprawić sytuację, gdy coś pójdzie nie tak • wzmacnianie umiejętności współdziałania — czekania na swoją kolej, dzielenia się, wspólnej zabawy
Organizowanie środowiska sprzyjającego aktywnemu poznawaniu, poprzez oferowanie zabaw i doświadczeń dostosowanych do wieku, indywidualnych potrzeb dziecka i zachęcających do eksploracji.	• przygotowywanie przestrzeni bogatej w materiały do manipulacji, eksploracji i doświadczania • umożliwianie dzieciom ruchu, eksperymentowania i odkrywania zmysłowego • wprowadzanie aktywności pobudzających ciekawość i rozumienie świata • łączenie zabawy swobodnej z proponowanymi aktywnościami rozwojowymi • zachęcanie do samodzielnych prób i utrwalania nowych umiejętności
Wspieranie uczenia się dzieci poprzez jakość informacji zwrotnej, w tym zachęcanie dzieci do myślenia, szukania rozwiązań i odkrywania zależności.	• zadawanie pytań otwartych, zachęcających dzieci do myślenia i ciekawości • nazywanie tego, co dziecko robi, aby wzmacniać jego rozumienie i intencje • dostosowywanie odpowiedzi i komentarzy do aktualnych możliwości dziecka • zachęcanie do rozwiązywania prostych problemów podczas zabawy i aktywności
Tworzenie warunków do rozwoju językowego i komunikacji dzieci.	• częste mówienie do dzieci w sposób prosty, jasny i bogaty językowo • poszerzanie wypowiedzi dziecka poprzez dodawanie nowych słów i znaczeń • nazywanie emocji, działań, przedmiotów i relacji przestrzennych w naturalnych sytuacjach • zachęcanie dzieci do komunikowania się — werbalnie i niewerbalnie • tworzenie okazji do dialogów i wymiany komunikatów podczas zabawy i rutyn
Tworzenie i nawiązywanie partnerskiej współpracy z rodzicami mającej na celu współdziałanie w zakresie najlepszego interesu dziecka.	• regularne, spokojne i otwarte komunikowanie się z rodzicem o potrzebach i postępach dziecka • włączanie rodziców w proces adaptacji i tworzenie spójnych zasad opieki • uwzględnianie informacji od rodziców o zwyczajach, upodobaniach i trudnościach dziecka

Rozdział II - Metody pracy z dziećmi (Standard 1.1)

Ze względu na fakt, że w pierwszych latach życia dziecka normą jest zróżnicowanie, a nie jednorodność poziomu rozwoju w grupie dzieci, w codziennej pracy opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnej mogą być stosowane poniższe metody pracy lub ich elementy, odpowiadające na zróżnicowane potrzeby dzieci i dostosowywane do nich.

Nazwa metody	Cel metody	Przykładowe aktywności
Metoda oglądowa	Główna metoda do pracy z małymi dziećmi, polegająca na pokazywaniu ilustracji, przedmiotów.	Oparta na obserwacji i pokazywaniu ilustracji, przedmiotów, stosuje się również podczas spacerów. Opiekun obserwuje otoczenie, pokazuje dzieciom i nazywa przedmioty, ludzi, zwierzęta, a także to na czym dziecko skupiło swoją uwagę. Opiekun wykorzystuje w swojej pracy obrazki, ilustracje, książki oraz plansze czy inne pomoce, które dzieci mogą zarówno oglądać i dotykać.
Metoda słowna	Wykorzystywana jest w czasie słuchania różnego rodzaju utworów literackich i zalicza się do niej: rozmowy, opowiadania, zagadki, objaśnienia, instrukcje, uczenie wierszy, piosenek, tekstów.	Odnosi się do rozmów, opowiadania, czytania bajek, objaśniania, instrukcji, uczenie wierszy, piosenek, tekstów, sposobów społecznego porozumiewania.
Zabawy paluszkowe	Stosujemy u dzieci od pierwszego roku życia. Pokazujemy dziecku ruchy i wykonujemy je na dziecku, dotykając palców, szyi, pleców wypowiadając wierszyki czy wyliczanki.	Pokazywanie dzieciom na palcach różnego rodzaju wyliczanek i wierszyków, np. <i>Sroczka kaszkę ważyła, Idzie raczek, Tu paluszek, Kosi, kosi łapci, Mały pajęczek</i> , itp.
Teatryki i pantomima	Jest to doskonały sposób na rozwijanie umiejętności niewerbalnej komunikacji oraz świadomości ciała.	Odgrywanie ról przez opiekunów (improwizacja). Odgrywanie krótkich spektaklów/scenek przez opiekunów. Można wykorzystywać małe formy teatralne bez dialogów, z wykorzystaniem światła i cienia oraz dźwięków i muzyki. Można zaangażować rodziców do współpracy.
Bajki, baśnie, elementy bajkoterapii	Bajki adresowane są dla wszystkich dzieci. Bajki terapeutyczne są stworzone dla dzieci, u których próbujemy zminimalizować pewne zachowania.	Adekwatnie do zainteresowań dzieci, trudności panujących w grupie. Czytając bajkę w grupie małych dzieci należy wybrać literaturę adekwatną do wieku. Należy pokazywać obrazki, modulować ton głosu.

Nazwa metody	Cel metody	Przykładowe aktywności
Elementy muzykoterapii	To świadome wykorzystanie dźwięków, rytmu i melodii w celu wspierania wszechstronnego rozwoju dzieci. Poprzez kontakt z muzyką dzieci rozwijają umiejętności komunikacyjne, emocjonalne, społeczne, ruchowe i sensoryczne.	• Wykonywanie przez dzieci ruchów naśladowujących rytm opiekuna: np. klaskanie w dłonie, tupanie stopami lub machanie rączkami w rytm muzyki. • Naśladowanie odgłosów zwierząt: opiekunowie śpiewają proste piosenki, które zawierają dźwięki zwierząt (np. mu-mu, miau-miau, hau-hau), a następnie zachęcają dzieci do naśladowania dźwięków zwierząt. • Zabawy w tworzenie muzyki: dziecko wybiera instrumenty do różnych utworów. • Taniec do muzyki: chodzi o proste tańce, w których dzieci swobodnie poruszają się w rytm muzyki, krążą, podskakują lub machają rączkami. • Zabawy w grupie z muzyką: dzieci tańczą w kręgu, trzymając się za ręce, a kiedy muzyka cichnie, siadają na ziemi.
Elementy edukacji sensorycznej	Celem metody jest stymulacja centralnego układu nerwowego przez pobudzanie receptorów zmysłowych. Metoda ta ma dostarczyć aparatowi sensorycznemu odpowiednią ilość i jakość bodźców.	• Dotykane różnych tekstur: opiekunowie mogą wykorzystać do tego materiały o różnej fakturze np. miękkie, gładkie, szorstkie, twarde tkaniny, piłki sensoryczne, gąbki. • Zabawy węchowe: opiekunowie używają różnych pachnących przedmiotów (np. kwiatów, owoców, przypraw) i pozwalają dziecku na wąchanie tych zapachów. Dzięki temu rozwija się zmysł węchu oraz umiejętność rozpoznawania zapachów. • Zabawy z dźwiękami: dzieci korzystają z prostych instrumentów (bębenki, grzechotki, tamburyny) lub codziennych przedmiotów (np. plastikowych kubków) do tworzenia różnych dźwięków. • Zabawy z piaskiem i wodą: zabawa w piasku z różnymi akcesoriami (foremkami, łopatkami) pozwala dziecku na odkrywanie faktur i tekstur, co rozwija wrażliwość dotykową i kreatywność. • Zabawy dotykowe: poszukiwanie skarbów w różnych materiałach, np. dziecko może poszukiwać przedmiotów ukrytych w różnych materiałach (np. ziarnach, kulkach piankowych, ryżu), co rozwija zmysł dotyku, koncentrację i cierpliwość. • Zabawy w rozpoznawanie dźwięków: zgadywanki dźwiękowe: dzieci słuchają różnych dźwięków i próbują odgadnąć, skąd pochodzą (np. dźwięk klaksonu, śpiew ptaków, dźwięk deszczu). Taka zabawa rozwija zdolności słuchowe i poznawcze.

Rozdział III – Harmonogram dnia (Standard 1.1)

Harmonogram dnia jest stały i przewidywalny dla wszystkich dzieci. Poczucie bezpieczeństwa dzieci opiera się o rutyny i rytuały. Jednocześnie może być elastycznie dostosowywany do aktualnych potrzeb dzieci oraz warunków pogodowych.

Przedpołudnie

- Przyjmowanie dzieci, dowolne aktywności i zabawy dzieci
- Przygotowanie do śniadania, czynności higieniczne
- Śniadanie
- Czynności higieniczne
- Aktywności dzieci, pobyt na świeżym powietrzu

Wczesne popołudnie

- Przygotowanie do odpoczynku, czynności higieniczne
- Odpoczynek
- Przygotowanie do obiadu, czynności higieniczne
- Obiad

Popołudnie

- Przygotowanie do posiłku, czynności higieniczne
- Podwieczorek
- Aktywności dzieci, pobyt na świeżym powietrzu
- Odbieranie dzieci.

Rozdział IV – Respektowanie praw dzieci w codziennej pracy instytucji opieki (Standard 4)

Instytucja opieki ma spisaną listę działań personelu wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych (mycie rąk, toaleta, zmiana pieluchy i inne) (Standard 4.2)

Dzienny opiekun w ramach realizacji standardu:

1. Informuje dziecko o zamiarze zmiany pieluszki i czeka na reakcję.
2. Przypomina dzieciom o korzystaniu z nocnika, ale dzieci same decydują czy chcą z niego skorzystać.
3. Wspiera samodzielność dzieci związaną z higieną odpowiednio do poziomu ich rozwoju.
4. Wymienia z rodzicami aktualne informacje na temat umiejętności dziecka w zakresie czynności higienicznych i uzgadnia z nimi wspólne działania w tym zakresie.
5. Nie zawstydzia dziecka ani nie okazuje rozczarowania, gdy dziecko nie zasygnalizuje potrzeby skorzystania z nocnika lub toalety.
6. Przewija dziecko bez pośpiechu, z delikatnością i uważnością, żeby nie sprawić mu bólu czy przykrości, jest w stałym kontakcie z dzieckiem
7. Wypracowuje z dziećmi nawyk mycia rąk.

Minimum raz w roku personel dokonuje samooceny działań wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych w sposób ustalony przez instytucję opieki, a wnioski z przeprowadzonej samooceny są dokumentowane (Standard 4.3)

Dzienny opiekun raz w roku dokonuje analizy swoich działań w zakresie wspierania autonomii dzieci podczas czynności higienicznych zwracając szczególnie uwagę na sytuacje, w których te działania są dla personelu trudne. Dokumentowane są wnioski z tej analizy.

Instytucja opieki ma spisana listę działań personelu wspierających autonomię dziecka podczas posiłków (Standard 4.4)

Dzienny opiekun w ramach realizacji standardu:

1. Nie zmusza dzieci do siadania przy stole, jeśli nie mają potrzeby jedzenia.
2. Uprzedza dzieci, że zbliża się pora posiłku, pozwalając im dokończyć zabawę.
3. Daje dzieciom tyle czasu na posiłek, ile potrzebują.
4. Nie nalega, aby dziecko zjadło wszystko, co ma na talerzu.
5. W miarę możliwości rozwojowych pozwala, żeby dzieci same nakładały sobie jedzenie.
6. Zachęca dzieci do samodzielnego jedzenia.
7. Dopilnowuje, żeby wszystkie dzieci w czasie posiłku miały dostęp do łyżki i widelca.
8. Proponuje dzieciom potrawy, tłumaczy nazwy i składniki.
9. Rozmawia z dziećmi o tym, co jest zdrowe a co nie.
10. Zachęca rodziców do stosowania zasad zdrowego żywienia w domu.

Minimum raz w roku personel dokonuje samooceny zadań wspierających autonomię dziecka podczas posiłków, a wnioski z przeprowadzonej samooceny są dokumentowane (Standard 4.4)

Dzienny opiekun raz w roku dokonuje analizy swoich działań w zakresie wspierania autonomii dzieci podczas posiłków zwracając szczególnie uwagę na sytuacje, w których te działania są dla personelu trudne. Dokumentowane są wnioski z tej analizy.

Rozdział V Budowanie przez personel bezpiecznych, opartych na szacunku relacji z dziećmi (Standard 5)

W instytucji opieki określone są wspólne dla całego personelu sposoby:

- 1) nawiązywania relacji z dziećmi dające im poczucie bezpieczeństwa;**
- 2) reagowania werbalnie i niewerbalnie na zachowania dzieci;**
- 3) komunikowania dzieciom aktywności w ciągu dnia i zmian z tym związanych (Standard 5.1)**

Dzienny opiekun w ramach realizacji standardu:

1. Do dzieci odnosi się zawsze w sposób ciepły, uśmiechając się i okazującą zadowolenie z bycia z nimi.
2. Okazuje zainteresowanie tym, co dzieci mówią i robią.
3. Mówi do dzieci po imieniu.
4. W trakcie rozmowy z dziećmi stara się być na ich wysokości, kucając lub siadając obok.

5. Uważnie obserwuje to, co robią dzieci, nazywając to, co widzi.
6. Dopasowuje swoje zachowanie, ton głosu, wyraz twarzy do tego co wyrażają dzieci.
7. Pozwala dzieciom na popełnianie błędów i zachęca do samodzielnego ich naprawiania, jeśli są na to gotowe.
8. Akceptuje wyrażanie emocji przez dzieci
9. Przypomina dzieciom o następnym punkcie w planie dnia.
10. Uprzedza dziecko o działaniu, które będzie podejmowane z jego udziałem i czeka na jego odpowiedź (werbalną lub niewerbalną), żeby mieć pewność, że dziecko rozumie sytuację.

Minimum raz w roku personel dokonuje samooceny zadań dotyczących interakcji z dziećmi w sposób ustalony przez instytucję opieki, a wnioski z przeprowadzonej samooceny są dokumentowane (Standard 5.2)

Dzienny opiekun raz w roku dokonuje analizy swoich działań w zakresie wspierania interakcji z dziećmi zwracając szczególnie uwagę na sytuacje, w których te działania są dla personelu trudne. Dokumentowane są wnioski z tej analizy.

Rozdział VI – Planowane aktywności w zakresie wspierania u dzieci poczucia przynależności i uważności na inne osoby (Standard 6)

A. Wskazówki metodyczne

Wskazówki metodyczne sprzyjające rozwojowi u dzieci poczucia przynależności do grupy oraz zainteresowania innymi osobami, przez organizowanie otoczenia tak, aby dzieci miały możliwość nawiązywania kontaktów z innymi dziećmi

Standard	Wskazówka metodyczna	Przykłady / Dobre praktyki
Poczucie przynależności do grupy		
Standard 6.1	Wprowadzenie rytuałów powitania i pożegnania	- Dziecko jest witane i żegnane przez znaną mu osobę. - Dajemy czas na pożegnanie z osobą dziecko, tyle, ile dziecko tego czasu potrzebuje. - Podczas podawania dziecka na ręce opiekuna, dziecko powinno być zwrócone twarzą do niego. - Opiekun witając się z dzieckiem jest na poziomie dziecka, utrzymuje kontakt wzrokowy, uśmiecha się i używa imienia dziecka, np.: <i>Dzień dobry Stasiu, miło mi Cię widzieć. Zapraszam do naszej wspólnej zabawy! Czekaliśmy na Ciebie. Cieszę się, że jesteś.</i>

W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, sprzyjające rozwojowi u dzieci poczucia przynależności do grupy oraz zainteresowania innymi, przez organizowanie otoczenia tak, aby dzieci miały możliwość nawiązywania kontaktów z innymi osobami.		• Dziecko ma możliwość wniesienia do sali ważnego dla niego przedmiotu. Warto zwrócić uwagę, czy przedmiot ten jest bezpieczny. Jeśli masz wątpliwości, wytłumacz dziecku, dlaczego ten przedmiot należy pozostawić w innym miejscu, np.: <i>Jest to bardzo mały samochód, może się szybko zgubić.</i> • Przy odbiorze dziecka, indywidualnie pożegnaj dziecko dziękując mu i doceniając wspólnie spędzony czas, np.: <i>Dziękuję Ci Helenko za dzisiejszy dzień. Jestem szczęśliwa, że byłeś dzisiaj z nami. Jestem dumna, że dzisiaj założyłaś samodzielnie buty, jak wychodziliśmy na spacer. Do zobaczenia jutro.</i>
	Budowanie rytuałów w grupie	• Śpiewanie piosenek lub mówienie wierszyków przed wybranymi czynnościami, np.: po śniadaniu wspólnie śpiewamy piosenkę powitalną ze wskazaniem imienia każdego obecnego dziecka. • Witanie dzieci w kręgu dzieci: <i>Cześć Haniu, cieszymy się, że jesteś z nami!</i> • Wykonywanie wspólnych czynności i aktywności, np.: wspólne mycie rąk, siadanie w kręgu, siadanie przy stole. • Wspólny czas na odpoczynek i związany z nim rytuał np.: czytanie książki, słuchanie muzyki relaksacyjnej lub kołysanek.
Standard 6.4 Plan opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjny przyjęty przez instytucję opieki przewiduje celebrowanie świąt i innych ważnych wydarzeń.	Wspólne świętowanie ważnych chwil	• Tworzenie rytuałów obchodzenia urodzin i powtarzanie zawsze tej samej czynności, gdy któreś dziecko ma urodziny, np.: tworzymy koło i mówimy <i>Janek ma dziś święto, bo ma urodziny, dlatego zaśpiewamy mu piosenkę.</i> • Śpiewanie <i>Sto lat!</i> w dniu urodzin dziecka. • Możliwość celebrowania różnorodnych świąt • Obchodzenie dnia babci, dziadka, mamy, taty, dnia rodziny, to doskonała okazja do wspólnego świętowania z bliskimi dziecka. Trzeba pamiętać, aby wcześniej rozeznać się w sytuacji rodzinnej dzieci, tak, aby nie stworzyć trudnej sytuacji dla dziecka lub członka rodziny.

Standard 6.3 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są opisane zadania personelu wspierające współpracę i komunikację dzieci w grupie.	Opiekun wspiera dziecko w budowaniu relacji z rówieśnikami	• Uważna obserwacja wszelkich sygnałów wysyłanych przez dziecko i odpowiadanie na nie. • Stwarzanie możliwości naśladowania innych dzieci w różnych aktywnościach i czynnościach, bez porównywania poziomu umiejętności dzieci, np.: <i>Zosia sama je łyżką swoją zupę. Kto chce spróbować jeść zupę łyżką?, Staś ułożył tory, czy ktoś też chce spróbować?</i> • Proponowanie różnych rozwiązań sytuacji, np. podaj inną zabawkę, mówiąc: <i>"Haniu możesz teraz pobawić się inną zabawką, a potem zamienicie się z Jankiem"</i> • Uwrażliwianie dziecka na sygnały od innych dzieci, np.: <i>Popatrz ciągniesz Janka za kaptur. Janka to boli.</i> • Zachęcanie do wspólnych zabaw np. w a kuku albo turlanie piłki do drugiego dziecka • Proponowanie dzieciom wspólnej zabawy, budowanie z klocków <i>Zbudujemy razem wieżę!</i>
--	--	---

B. Proponowane aktywności

Wybór proponowanych aktywności wspierających rozwój autonomii u dzieci w zakresie wspierania u dzieci przynależności i uważności na inne osoby.

Standard	Cel aktywności	Proponowane aktywności
Standard 6.2 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są zawarte aktywności wspierające rozwój autonomii dzieci przez: 1) umożliwienie dzieciom podejmowania decyzji w sprawach ich dotyczących; 2) zwiększanie samodzielności dzieci.	Umożliwienie dzieciom podejmowania decyzji w sprawach ich dotyczących	• Zadawaj proste pytania, na które dziecko może odpowiedzieć i obserwuj werbalne i niewerbalne reakcje dziecka, np.: gest, ton głosu lub mina. Odpowiedź dziecka jest wiążąca na wykonanie dalszych czynności. • Zadawaj dziecku pytania otwarte, np.: <i>Gdzie chcesz się bawić?</i> • U najmłodszych dzieci, w czynnościach i aktywnościach proponuj dziecku kilka alternatyw – ograniczony wybór np.: pokazując dwie zabawki, malowanie ręką lub trzymanie pędzla, wybór śliniaka. • W czynnościach i aktywnościach pytaj dziecko, czym chce się bawić lub czego chce użyć, np.: <i>Czym chcesz malować pracę? Którą zabawkę chcesz się bawić?</i> • W trakcie czynności z udziałem dziecka zadawaj pytania otwarte poprzedzające czynność i respektuj odmowę dziecka, np.: <i>Jak dzisiaj chcesz odpocząć?</i>
	Zwiększanie samodzielności dzieci	• Opisywanie i pokazywanie czynności samoobsługowych. • Angażowanie dzieci w czynności pielęgnacyjne, np.: samodzielne mycie i wycieranie rąk, zdejmowanie kapci, ściąganie czapki.

		• Wspieranie dziecka również wtedy, gdy używa przedmiotów sposobu niespecyficznego, szczególnie, że w przypadku nowych przedmiotów dziecko do poznania używa wielu zmysłów. • Towarzyszenie dziecku i obserwacja z dzieckiem otoczenia, zmian w pogodzie i przyrodzie w związku ze zmianami pór roku, nazywanie poznanych zjawisk • Proponowanie dziecku zabaw ruchowych, raczkowanie i kucanie, pchanie i popychanie zabawek • Pobudzanie ciekawości dziecka przez zadawanie pytań i szukanie wspólnie odpowiedzi, np.: <i>Z czego jest śnieg/lód?</i> <i>Czy mały można spotkać na spacerze w parku?</i> • Umożliwianie dziecku manipulacji przedmiotami, dotykania ich, gniecenia, wydawania nimi dźwięków. • Posiłki zorganizowane są w taki sposób, by dziecko miało możliwość spróbować i samodzielnie dokładać sobie dodatki, zachęcanie do próbowania nowych smaków i samodzielnego jedzenia. • W miarę możliwości rozszerzanie wiedzy na interesujące dziecko tematy. • Okazywanie radości i entuzjazmu, gdy dziecko poznaje właściwości przedmiotu albo odkrywa jego zastosowanie.
--	--	---

B. Proponowane aktywności

Wybór proponowanych aktywności w zakresie zapewnienia warunków do wspierania poznawania i doświadczania przez dzieci otaczającego je świata, z podziałem na wiek.

Standard	Cel aktywności	Proponowane aktywności
Standard 7.2 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki zostały zawarte aktywności: 1) myślenie przyczynowo skutkowe; 2) umiejętność obserwacji i doświadczanie otaczającego świata; 3) używanie określeń dla cech przedmiotów; używanie określeń przestrzennych.	Myślenie przyczynowo skutkowe	• Pokazuj dziecku książki z pojedynczymi obrazkami, opowiadaj, co jest na obrazku, czytaj krótkie teksty. • Słuchaj z dzieckiem krótkich opowiadań, wierszyków i inscenizacji czytanych tekstów. • Rozmawiaj z dzieckiem o sytuacjach zawartych w książce. • Opisz dziecku, co je otacza, również czynności które wykonujesz, szczególnie dotyczące dziecka. • Zadawaj dziecku pytania otwarte dotyczące wykonywanych czynności, np.: <i>Co będziemy teraz robić? Myjemy ręce.</i> • Rozmawiaj z dzieckiem o tym, co je otacza, rozmawiajcie o zmianach o tym co się dzieje i co się wydarzyło lub wydarzy.

		• Pobudzaj dziecko do myślenia, umożliwiając swobodne działanie na przedmiocie, wspólne szukanie doświadczeń w otaczającym świecie. • Używaj i pokazuj dzieciom znaczenie pojęć: głośno-cicho, wysoko-nisko, ciemno-jasno, otwarte-zamknięte, daleko-blisko, ciepłe-zimne, dużo-mało, szybko-wolno, nad, pod, obok, w, za. • Dostarczaj różne materiały (papier, ciastolina, chustki, piasek) do gniecenia, rwania, składania itp. • Pokazuj zabawkę zwracając uwagę, co może za chwilę się stać – jedzie-stoi, gładkie-szorstkie, ciche-głośne, ciepłe-zimne, świeci-gaśnie. • Zabawy konstrukcyjne – budowanie z klocków: piętrzenie, mieszczzenie, układanie, rozkładanie, składanie, przesuwanie, budowle z klocków: pociąg, wieża itd., użyciem zestawów „mały konstruktor”, „warsztat rzemieślniczy”, warsztat wyposażony w śrubki, młotek, piłę. • Loteryjki cztery kształty geometryczne: kwadrat, koło, trójkąt, prostokąt.
Standard 7.2	Umiejętność obserwacji i doświadczanie otaczającego świata	• Zabawy dotyczące analizy przedmiotu (tworzenie metodą prób i błędów piramid z foremek stopniowanej wielkości), otwieranie, zamykanie, odkręcanie, zakręcanie, dopasowanie, spostrzeganie przez dziecko różnych kształtów. • Tworzenie stoliczków do aktywności manipulacyjnej, np.: uruchamianie przyciskami tablicy manipulacyjnej, łączenie obrazka z konkretnym przyciskiem. • Zabawy twórcze z naklejaniem wydzieranek i wycinanek z kolorowego papieru, drukowanie stemplem, malowanie, rozprostowanie, układanie na papierze, np.: liście. • Układanki przestrzenne np.: labirynty, fale, puzzle, • Poznawanie różnych faktur, struktur za pomocą dłoni (np.: piasek, farby, papier, ciastolina, klej, pisaki, kredki), formowanie z gliny. • Zabawy z nawlekaniem, poznawanie funkcji otworów (foremki, kolorowe kółka, tabliczki perforowane i wciskanie).

Standard	Cel aktywności	Proponowane aktywności
Standard 7.2	Używanie określeń dla cech przedmiotów	• Odwołuj się do pamięci dziecka, jakie cechy przedmiotów poznało i zapamiętało. • Przedstawiaj dziecku przeciwstawne cechy przedmiotów. • Zabawy w gromadzenie pod magiczną chustą /czarodziejskim workiem przedmiotów kształtach, rozmiarach i zadawanie pytania <i>Co to jest?</i> • Zabawy rozwijające funkcję pamięci – odwoływanie się do tego, co dziecko zapamiętało z treści krótkiego opowiadania, zadawanie prostych pytań, zapamiętywanie imion rówieśników, wskazywanie na konkretne dziecko. • Zabawy rozwijające spostrzegawczość poprzez klasyfikację odnajdywania wspólnych cech np.: dwóch przedmiotów: dwa klocki, dwie piłki, dwa samochody, dwie lalki. • Zabawy w strefach tematycznych: ✓ strefa kuchenna: gotowanie, sprząatanie, itd., przyswajanie nazw i funkcji przedmiotów kuchennych, odchylanie pokrywki, mieszanie łyżką, przelewanie i odlewanie łyżką – inscenizacja przygotowania posiłku ✓ strefa łazienki: używamy atrybuty do higieny lub zamieniamy funkcję rzeczy – klocek staje się np. mydłem, mycie lali rączek, buzi, głowy, wycieranie lali i jej części ciała, podkreślanie, że lala lubi być czysta, zachęcanie dziecka do naśladowania czynności, informujemy dziecko, że lala jest bardzo zadowolona, bo jest czysta, lala uśmiecha się do dziecka, ✓ strefa prania: nalewanie wody do miseczki, wkładanie bielizny lali, pranie ubranek, płukanie ubranek, rozwieszanie upranej bielizny, ✓ strefa sklepowa: podział na role: sprzedawca i kupujący, sprzedawanie, kupowanie, ważenie, przyjmowanie i wydawanie produktów, ✓ strefa lekarza: badanie i osłuchiwanie chorego, mierzenie temperatury, podawanie leków, robienie szczepionek, wypisywanie recepty, zasłanianie pacjenta za parawanem, układanie pacjenta na kozetce lekarskiej (lala, miś, piesek), ✓ strefa fryzjerska: czesanie, mycie włosów szamponem, suszenie włosów, przypinanie spinek, czesanie włosów, ✓ strefa w mieszkaniu: nakrywanie obrusem stołu, rozkładanie naczyń stołowych, wspólne jedzenie przy stole, wspólne picie wody i, wspólne zjadanie owoców i warzyw, itd., układanie się do snu, układanie ubranek do szafy.

Standard	Cel aktywności	Proponowane aktywności
	Używanie określić przestrzennych	• Proponuj zajęcia doskonalące zmysł równowagi i orientacji w przestrzeni oraz doskonalące i usprawniające postawy dziecka. • Stwarzaj przestrzeń do swobodnej działalności dziecka. • Zachęcaj dziecko do doskonalenia koordynacji wzrokowo-ruchowej w zakresie motoryki dużej, używaj w tym czasie zwrotów: <i>wejdź na schody, biegnij za Basią.</i> • Angażuj dziecko w trakcie czynności porządkowych po zabawie, używaj w tym czasie określeń typu: <i>Podnieś książkę z podłogi i odłóż na półkę, Włóż klocki do pudełka, Samochodzik jest pod parapetem- ustaw go na parapecie.</i> • Układanie kilkuelementowych puzzli – dopasowywanie kształtów postaci, np.: zwierząt, figur geometrycznych (koła, kwadratów, trójkątów). • Pomaganie dzieciom zapamiętywać otoczenia i przestrzeń, aby stało się ono znane dziecku. • Ćwiczenia przyczyniające się do wyrobienia celności, zręczności u dziecka: ćwiczenia w chodzeniu, ćwiczenia w rzucie, ćwiczenia we wspinaniu, ćwiczenia ogólnorozwojowe (raczkowanie, kucanie, schylanie się do przodu, na boki, podnoszenie nóg do góry, skakanie w dół i górę), ćwiczenia na ławeczce szwedzkiej, np.: „Rybka”, ćwiczenia po okrągłych taflach z różnorodną strukturą, ćwiczenia w różnych pozycjach. • Zabawy ruchowe rozwijające zmysł równowagi: z użyciem ławeczki, przechodzenie po ławeczce przy asekuracji dorosłego, z użyciem drabinek, cegiełek, skrzyń o różnych wymiarach, woreczków z grochem, chodzenie za wózkiem, chodzenie popychając taczka, chodzenie wzdłuż taśmy, chodzenie z przedmiotami, tory przeszkód np.: kręgle, łuki, koła, bieżnie. • Zabawy w chowanie konkretnych przedmiotów i odnajdywanie ich.

Rozdział VIII – Tworzenie dzieciom środowiska sprzyjającego mówieniu, słuchaniu i porozumiewaniu się (Standard 8)

A. Wskazówki metodyczne

Wskazówki metodyczne wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności mówienia, słuchania i porozumiewania się.

Standard	Wskazówka metodyczna	Przykłady/Dobre praktyki
Mówienie do dzieci		
Standard 8.1 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się, z uwzględnieniem: 1) mówienia do dzieci; 2) aktywnego słuchania dzieci; 3) wzbogacania słownictwa dzieci.	Mówienie powoli i wyraźnie w sposób dostosowany do etapu rozwoju dziecka	• Używanie krótkich prostych zdań, np.: <i>To jest piłka.</i> • Unikanie zdrobnień oraz mowy infantylnej w komunikacji z dziećmi, np. nie mów: <i>W miseczce jest kaszunia, mniam mniam, jaka pyszniutka! Otwieramy buzialka, am am.</i> Poprawny komunikat to: <i>W misce jest kasza. Jest ciepła i wygląda smacznie. Chcesz spróbować?</i> • Dbanie o prawidłową pozycję w kontakcie z dzieckiem- należy zniżyć się do poziomu dziecka, przykucnąć. Należy unikać mówienia do dziecka z odległości. • Nawiązywanie kontaktu wzrokowego, patrzenie w oczy dziecka, kontakt „twarzą w twarz” podczas codziennych aktywności (posiłki, czynności higieniczne, zabawa). • Akcentowanie wyrazów znaczących poprzez użycie odpowiedniej intonacji.
	Czekanie na odpowiedź dziecka (werbalną lub niewerbalną) zanim przejdzie się do następnych pytań lub komentarzy	• Dawanie dziecku czasu na odpowiedź, tyle ile tego czasu potrzebuje, należy odczekać chwilę po zadaniu pytania, nawet jeśli widać, że dziecko jeszcze nie odpowiada. • Unikanie przerywania dziecku, pozwalanie mu na dokończenie jego własnej wypowiedzi. • Powtarzanie - należy powtórzyć pytanie, jeśli jest taka potrzeba, należy unikać pośpieszania dziecka. • Utrzymywanie kontaktu wzrokowego, okazanie dziecku, że jesteś cierpliwy i słuchasz. • Docenianie każdej odpowiedzi, nawet jeśli jest niepełna lub niepoprawna, należy docenić wysiłek dziecka, żeby czuło się zmotywowane do dalszej rozmowy.

	Pogłębianie rozmowy w sposób, który dłużej przyciąga uwagę dzieci na danym temacie	Podążanie za zainteresowaniem dziecka • rozwijanie werbalne tego, czym dziecko się zainteresuje • pogłębianie tematu dodatkowymi wątkami Rozbudowywanie wypowiedzi dziecka • dodawanie nowych szczegółów lub informacji do tego, co powiedziało dziecko • przykład: dziecko mówi „Kot ucieka” - dorośli: „Tak, kot ucieka szybko, chyba czegoś się wystraszył” Łączenie tematu rozmowy z doświadczeniami dziecka • odnoszenie tematu do sytuacji, które dziecko zna lub przeżyło • pomaga to utrzymać zainteresowanie, bo rozmowa staje się osobista i zrozumiała
	Używanie pytań zarówno otwartych jak i zamkniętych, na które dzieci mogą dać krótką odpowiedź	• Dla mniejszego dziecka łatwiejsze będą pytania typu zamkniętego, ponieważ może odpowiedzieć gestem, spojrzeniem, wskazaniem palcem lub pojedynczym słowem, np.: <i>Czy to jest miś?</i>, nawet jeśli dziecko nam nie odpowie, to pokazanie misia, to także wspiera rozwój komunikacji.

Aktywne słuchanie dzieci

Standard 8.1 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się, z uwzględnieniem: 1) mówienia do dzieci; 2) aktywnego słuchania dzieci; 3) wzbogacania słownictwa dzieci	Stosowanie różnorodnych form wypowiedzi (parafrazy, pytania, zdania twierdzące, wykrzyknikowe itd.)	Parafrazy • powtarzanie słów dziecka własnymi słowami, aby pokazać, że rozumiemy i utrwalamy jego wypowiedź • przykład: dziecko mówi „Samochód jedzie szybko”, opiekun: „Tak, widzę, że samochód pędzi bardzo szybko!” • stosowanie zarówno pytań zamkniętych, jak i otwartych; zacznij od pytań zamkniętych u mniejszych dzieci • używanie prostych zdań opisujących sytuację: „Samochód jest czerwony.” • dodawanie informacji wzbogacających słownictwo i rozwijających myślenie dziecka • Zdania wykrzyknikowe: wyrażanie emocje i ekscytacji, aby przyciągnąć uwagę dziecka: „Ale ten pies jest ogromny!” • stosowanie wykrzyknienia przy pozytywnych wzmocnieniach: „Bardzo się napracowałeś!” • Łączenie form wypowiedzi w rozmowie
--	---	---

Odpowiadanie na próby komunikacji dziecka, wypowiedzi oraz ich rozwijanie	• Reagowanie na każdą próbę komunikacyjną podejmowaną przez dziecko. • Potwierdzanie dziecku, że to co mówi zostało odebrane przez słuchacza. • Interpretowanie dźwięków, czynności, gestów za pomocą prostego języka. • Ubieranie w słowa tego, co chce powiedzieć dziecko, dostosowanie komunikatu do możliwości dziecka. • Modelowanie wypowiedzi werbalnych, pokazywanie jak mówić w danej sytuacji. Dorosły mówi poprawnie i jasno, a dziecko może to usłyszeć i naśladować, np. dziecko mówi „pi” (pić), dorosły mówi „Chcesz pić wodę?”. W ten sposób dziecko uczy się dłuższych i poprawnych zdań. • Rozwijanie wypowiedzi dziecka np. poprzez powtarzanie tego, co mówi dziecko oraz rozszerzanie jego wypowiedzi, np.: Dziecko: <i>Piesek biegnie!</i> Opiekun: <i>Tak! Piesek biegnie szybko! Może przed kimś ucieka?</i> • Dbłość o naprzemiennność w komunikacji. • Dbłość o rozwój językowy • Poprawianie niedoskonałości językowych typowych dla wieku dziecka, poprzez powtórzenie jego słów w poprawnej formie. np.: Jaś powiedział: <i>Zjadłam pyszną zupę.</i> Komentarz opiekuna: „Aha, zjadłeś pyszną zupę.” Unikaj sformułowań: <i>Tak się nie mówi</i> (np. <i>bo jesteś chłopcem</i>) oraz <i>Powtórz prawidłowy wyraz.</i>
Okazywanie zrozumienia dla emocji dziecka i ich nazywanie	• Nazywanie emocji, które dziecko aktualnie odczuwa. <i>Widzę, że jesteś smutny.</i> • Tłumaczenie dzieciom emocji poprzez ich opisywanie, np.: <i>Kiedy się złościś, możesz czuć, jak twoje serce bije szybciej.</i> • Stwarzanie w rozmowie z dzieckiem bezpiecznej przestrzeni, w której dziecko będzie mogło swobodnie okazać swoje emocje. • Nazywanie emocji własnych, które dziecko obserwuje (mówienie na głos, tego co nas ucieszyło, zaskoczyło czy zasmuciło). • Rozmawianie z dziećmi o emocjach przeżywanych każdego dnia, w różnych sytuacjach. • Pokazywanie, jak różne emocje mogą wyglądać na twarzach innych ludzi dzięki wykorzystaniu kart emocji, książeczek obrazkowych, zdjęć.

Wzbogacanie słownictwa dzieci

Standard 8.1	Objaśnianie dzieciom znaczenia nowych słów przy wykorzystaniu gestów i mimiki	• Używanie naturalnych gestów. • Stosowanie wyrazistej mimiki, aby wzmocnić przekaz słowny. • Zachęcanie dziecka do naśladowania gestów i mimiki podczas powtarzania słów.
---------------------	--	--

W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się, z uwzględnieniem: 1) mówienia do dzieci; 2) aktywnego słuchania dzieci; 3) wzbogacania słownictwa dzieci.	Częste powtarzanie słów i zwrotów	• Wprowadzanie nowych słów w naturalnych, codziennych sytuacjach. • Wielokrotne używanie słowa w różnych kontekstach, aby dziecko łatwiej zapamiętało znaczenie. • Tworzenie sytuacji sprzyjających poznawaniu nowych słów. • Wspomaganie przekazu słownego obrazem - pokazywanie zdjęć/ ilustracji. • Tworzenie prostych, krótkich zdań zawierających nowe słowo. • Powracanie do wcześniej poznanych słów, aby utrwalić ich znaczenie. • Zachęcanie dziecka do samodzielnego używania słów w zabawie i rozmowie.
	Zachęcanie dzieci do naśladowania dźwięków	• Naśladowanie dźwięków zwierząt podczas zabawy (np. „muu”, „hau”, „miau”). • Wykorzystywanie zabawek dźwiękowych (autka, instrumenty, pluszaki wydające odgłosy). • Wspólne słuchanie krótkich nagrań z odgłosami i powtarzanie ich. • Śpiewanie prostych piosenek z powtarzalnymi dźwiękonaśladowczymi elementami. • Zabawy typu „kto zrobi głośniejsze/ciszej?” z tym samym dźwiękiem. • Zachęcanie do powtarzania dźwięków codziennych czynności (np. „bam”, „kap”, „puf”). Tworzenie zabawnych rymowanek z dźwiękami (np. „bum bum w bębenek - hop hop pod sufit”).

Rozmowy z dziećmi

Standard 8.1 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności	Dopytywanie dzieci o ich potrzeby w czasie codziennych czynności, takich jak toaleta, posiłki czy zabawa	• Obserwowanie dziecka i na bieżąco nazywanie dostrzeżonych potrzeb, np.: <i>O, widzę, że sięgasz po wodę, chcesz jeszcze!</i> lub dopytywanie konkretne, np. <i>Czy chcesz jeszcze wody?</i> • Dawanie dziecku ograniczonego wyboru, np.: <i>Chcesz pić wodę czy sok?</i> lub <i>Który śliniak chcesz założyć: różowy czy żółty?</i> (pytanie z jednoczesną prezentacją możliwości wyboru).
---	--	---

porozumiewania się, z uwzględnieniem: 1) mówienia do dzieci; 2) aktywnego słuchania dzieci; 3) wzbogacania słownictwa dzieci.	Rozmowy z dziećmi na temat tego, co jest aktualnie przedmiotem ich uwagi	- Wykorzystywanie codziennych aktywności do podejmowania rozmów z dzieckiem. Obserwacja i wsłuchiwanie się w zainteresowania dziecka - zwracanie uwagi na to, czym dziecko się bawi, na co patrzy lub o czym mówi - identyfikowanie tematów, które wywołują u dziecka emocje (radość, ciekawość) Aktywne włączanie się w rozmowę - zadawanie pytań otwartych: „Co tam widzisz?” - komentowanie i rozbudowywanie wypowiedzi dziecka: „Widzę, że samochód jedzie bardzo szybko! Dokąd jedziesz?” - Dostarczanie informacji poprzez dłuższe opisy słowne - mówienie o tym co się dzieje w trakcie trwania aktywności: co robi dziecko - co robi opiekun? W trakcie obiadu opiekun opowiada o jedzeniu, np.: <i>Aniu, dzisiaj na obiad jest marchewka. Ma pomarańczowy kolor. Pachnie przyjemnie, albo Teraz założymy sweter. Twój sweter jest zielony i miękki. Ma guziki.</i>
--	--	--

B. Proponowane aktywności

Wybór proponowanych aktywności w zakresie tworzenia dzieciom środowiska sprzyjającego mówieniu, słuchaniu i porozumiewaniu się.

Standard	Cel aktywności	Proponowane aktywności
Standard 8.2 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki zostały zawarte aktywności obejmujące: 1) rozmowy z dziećmi; 2) komunikowanie się dzieci ze sobą oraz z personelem; 3) aktywny udział dzieci we wspólnym czytaniu, słuchaniu tekstów, utworów, książek.	Rozmowy z dziećmi	- Dbłość o rozwój prawidłowej, pozytywnej relacji z opiekunem będącej podstawą komunikacji. - Angażowanie dziecka w działania schematyczne, powtarzanie możliwości do interakcji bazując na atrakcyjnych dla dziecka aktywnościach. - Podejmowanie kontaktu z dzieckiem podczas codziennych aktywności. - Posługiwanie się językiem dostosowanym do wieku i poziomu rozwoju językowego dziecka.

Komunikowanie się dzieci ze sobą oraz personelem	• Obserwacja zachowań komunikacyjnych dziecka w grupie rówieśniczej. • Reagowanie na wszelkie próby nawiązywania relacji rówieśniczych. Modelowanie komunikatów dziecka, wskazywanie adekwatnych reakcji werbalnych. • W komunikacji z dzieckiem w początkowej fazie zadawanie pytań typu zamkniętego, ponieważ wymagają prostszej reakcji, takiej jak skinienie głową, wskazanie palcem, lub proste słowo <i>tak, nie, tu</i>, np.: <i>Chcesz wodę/pić?</i> • Stopniowe wprowadzanie pytań otwartych, początkowo prostych np.: <i>Co to?</i> (dziecko nazwie przedmiot), <i>Co robi pies?</i> (dziecko może odpowiedzieć dźwiękiem). • Zadając pytania otwarte, czekanie na reakcję dziecka, a następnie modelowanie adekwatnych odpowiedzi (w zależności od wieku i stopnia rozwoju językowego dziecka).
Aktywny udział dzieci we wspólnym czytaniu, słuchaniu tekstów, utworów, książek	• Wykorzystanie prostych materiałów dostosowanych do wieku dziecka: karty obrazkowe, książeczki z dużymi obrazkami, książeczki z powtarzalnymi frazami, książeczki z otwieranymi okienkami. • Zaangażowanie dziecka w wybór książki do wspólnego czytania zgodnie z jego preferencją, a także zaangażowanie w aktywności typu przewracanie stron. • Wskazywanie obrazków podczas czytania. • Rozpoznawanie i nazywanie postaci na ilustracjach. • Naśladowanie odgłosów zwierząt, pojazdów, bohaterów. • Dawanie dziecku możliwości samodzielnego dokańczania zdań lub prostych rymów, powtarzania pojedynczych słów ze znanego wcześniej tekstu. • Pokazywanie emocji bohaterów mimiką i gestem. • Łączenie treści z doświadczeniami: <i>Miś jest u lekarza. Ty też niedawno byłeś u lekarza.</i>

Rozdział IX – Kształtowanie otoczenia umożliwiającego rozwój sprawności fizycznej dzieci oraz angażowanie zmysłów (Standard 9)

A. Wskazówki metodyczne

Wskazówki metodyczne wspierające kształtowanie otoczenia umożliwiającego dzieciom rozwój sprawności fizycznej i angażowanie zmysłów.

Standard	Wskazówki metodyczne	Przykłady/Dobre praktyki
Duża motoryka		
Standard 9.1 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, które wspierają rozwój fizyczny dzieci, uwzględniające: 1) rozwój sprawności dzieci w zakresie małej motoryki; 2) rozwój percepcji zmysłowej dzieci; 3) rozwój sprawności dzieci w zakresie dużej motoryki.	Zmysł przedsionkowy - kontrola równowagi i orientacja w przestrzeni. <i>Gdy opiekun obserwuje u dziecka słabą kontrolę równowagi ciała tj.: częste przewracanie się lub potykanie o przedmioty.</i>	Zachęcanie dzieci do: ✓ ruchów głową, ✓ obrotów względem osi ciała, ✓ skakania, ✓ bujania, ✓ huśtania, ✓ przewrotów, ✓ jazdy na jeźdźdźniku.
	Propriocepcja – czucie głębokie oraz schemat własnego ciała. <i>Gdy opiekun obserwuje u dziecka asymetrię ciała w różnych pozycjach: siedzenie, stanie lub leżenie.</i>	Stymulowanie dzieci w sferze dotyku. Można wykonywać następujące ćwiczenia: ✓ noszenie przedmiotów ✓ różnej wielkości i wadze, ✓ mocne przytulanie, ✓ bieganie, ✓ przeciąganie liny, ✓ wspinanie się na drabinkę, ✓ przechodzenie przez tunel, ✓ czołganie się.
Standard	Wskazówki metodyczne	Przykłady/Dobre praktyki
Standard 9.1	Koordinacja wzrokowo-ruchowa w dużej motoryce odgrywa ważną rolę w orientacji w przestrzeni i koordynacji ruchowej. Aktywuje śledzenie ruchu i ocenę odległości.	Wykonywanie z dziećmi takich aktywności jak: ✓ taniec do muzyki, ✓ klaskanie w rytm muzyki, ✓ tupanie, ✓ kręcenie, ✓ pokazywanie części ciała w rytm muzyki, ✓ wykonywanie poleceń ruchowych
	Dotyk – gdy dziecko ma trudności w chodzeniu na boso.	
	Słuch – gdy dziecko ma nadwrażliwość słuchową lub lubi zabawy muzyczne.	

Mała motoryka		
Standard 9.1 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, które wspierają rozwój fizyczny dzieci, uwzględniające: 1) rozwój sprawności dzieci w zakresie małej motoryki; 2) rozwój percepcji zmysłowej dzieci; 3) rozwój sprawności dzieci w zakresie dużej motoryki	Dotyk (faktura, temperatura, kształt i wielkość przedmiotów, nacisk i siła chwytu) – gdy dziecko ma trudności w dotykaniu różnych rzeczy, nie lubi się brudzić.	Stymulowanie dzieci podczas zabaw sensorycznych z różnymi fakturami: ✓ lepienie z plasteliny, ✓ zabawy w wodzie i piasku, ✓ malowanie palcami.
	Chwyt pęsetkowy – codzienne ćwiczenia zwiększają rozwój w tym aspekcie.	Stymulowanie dzieci podczas takich aktywności jak: ✓ łowienie rybek, ✓ rysowanie kredkami, ✓ trzymanie sztućców, ✓ zapinanie guzików, ✓ zapinanie rzepów w butach.
	Manipulacja przedmiotami pomaga dzieciom w codziennym funkcjonowaniu.	Stymulowanie dzieci podczas takich aktywności jak: ✓ układanie układanek, ✓ zabawy sorterami, ✓ zabawa puzzlami, klockami.
	Wzrok (oko-ręka) w małej motoryce jest skorelowany z problemami z precyzją ruchów.	Stymulowanie dzieci podczas takich aktywności jak: ✓ rysowanie, ✓ pisanie, ✓ nawlekanie koralików, ✓ naklejanie i odklejanie naklejek, ✓ wycinanie nożyczkami.
	Słuch jest ważny w rozwoju rytmiki ruchowej. Synchronizacja ruchów z dźwiękiem.	Zachęcanie dzieci do zabaw muzycznych, ✓ klaskanie, ✓ używanie instrumentów muzycznych, ✓ uczenie krótkich wierszyków czy tekstów piosenek, ✓ piosenki z gestem.

Percepcja zmysłowa

Standard 9.1 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu, które wspierają rozwój fizyczny dzieci, uwzględniające:	Za pomocą bodźca wzrokowego dziecko może odbierać informacje z otaczającego go świata.	Można przeprowadzać ćwiczenia tematyczne oraz aranżować sytuacje codzienne. Wykorzystując naturalne produkty opiekun pobudza dzieci do stymulacji wzroku.
	Pobudzanie bodźca słuchowego niweluje zaburzenia przetwarzania słuchowego oraz nadwrażliwość na dźwięki.	Wykorzystując naturalne produkty opiekun pobudza dzieci do stymulacji słuchu, np.: rozmawiając z dzieckiem, zachęcając dziecko do wykonywania różnych aktywności, czynności, zadań.

1) rozwój sprawności dzieci w zakresie małej motoryki; 2) rozwój percepcji zmysłowej dzieci;	Węch jest silnie skorelowany ze smakiem , pomaga dzieciom na odróżnienie przyjemnych i nieprzyjemnych zapachów.	Można przeprowadzać ćwiczenia tematyczne oraz aranżować sytuacje codzienne. Wykorzystując naturalne produkty opiekun pobudza dzieci do stymulacji węchu, np.: przez dopytywanie dziecka jaki jest zapach danego produktu.
	Pobudzanie receptorów dotykowych. Przez dotyk aktywowane są receptory znajdujące się na rękach, czubkach palców oraz stopach.	Można przeprowadzać ćwiczenia tematyczne oraz aranżować sytuacje codzienne. Wykorzystując naturalne produkty opiekun pobudza dzieci do stymulacji dotyku, np.: poprzez dotykanie produktów dziecko poznaje różne faktury i doświadcza percepcji zmysłowej.
	Pobudzanie bodźca smakowego u dzieci pozwala określić smak, konsystencję czy strukturę.	Można przeprowadzać ćwiczenia tematyczne oraz aranżować sytuacje codzienne. Wykorzystując naturalne produkty opiekun pobudza dzieci do stymulacji smaku, np.: każde dziecko może spróbować produktu tematycznego i określić jego smak, konsystencję, strukturę oraz pobudzić kubki smakowe.

B. Proponowane aktywności

Wybór proponowanych aktywności w zakresie kształtowanie otoczenia umożliwiającego dzieciom rozwój sprawności fizycznej i angażowanie zmysłów.

Standard	Cel aktywności	Proponowane aktywności
Standard 9.2 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki zostały zawarte aktywności wspierające rozwój sprawności fizycznej dzieci i angażowanie zmysłów, w tym: 1) zabawy angażujące zmysły: wzroku, słuchu, węchu, dotyku, smaku; 2) zabawy wspierające rozwój motoryki małej;	Wspieranie rozwoju motoryki małej i angażowanie zmysłów, ćwiczenie koordynacji wzrokowo-ruchowej	• Łapanie i ściskanie – podawanie dziecku miękkich piłeczek, gniotków do chwytania. • Przekładanie przedmiotów pęsetką – chwytanie i przekładanie np.: pomponów pęsetą lub szczypcam • Zabawa-ćwiczenie w zapinanie i rozpinanie – guzików, zamków błyskawicznych i rzepów. • Zabawa w przesypywanie/przelewanie – przekładanie kaszy, makaronu lub fasoli z jednego pojemnika do drugiego, przelewanie wody kubeczkami. • Zabawa „łap i puść” – podawanie dziecku lekkich przedmiotów i zachęcanie do puszczenia ich. • Dotykanie różnych faktur – zabawy sensoryczne z tkaninami, gąbkami, papierem, itp. • Zabawa „paluszkowe rymowanki” – np.: <i>Idzie rak nieborak</i>, które zachęcają do poruszania palcami. • Zabawa w „przyklejanie” – naklejanie naklejek na kartkę.

Standard	Cel aktywności	Proponowane aktywności
3) ćwiczenie koordynacji wzrokowo-ruchowej i równowagi; 4) zabawy wspierające czucie głębokie oraz kształtujące schemat własnego ciała; 5) aktywności w zakresie dużej motoryki ze szczególnym uwzględnieniem zabaw na powietrzu.	Wspieranie czucia głębokiego oraz kształtowanie schematu własnego ciała	• Zabawa „łap i puść” – podawanie dziecku lekkich przedmiotów i zachęcanie do puszczenia ich. • Zabawa w tunel – przechodzenie przez materiałowy tunel • Balansowanie na linie – chodzenie po linii wyznaczonej na podłodze.
	Aktywności w zakresie dużej motoryki i angażowanie zmysłów ze szczególnym uwzględnieniem zabaw na świeżym powietrzu, ćwiczenie koordynacji wzrokowo-ruchowej i równowagi	• Dotykanie różnych faktur – zabawy sensoryczne z tkaninami, gąbkami, papierem, itp. • Tworzenie z dziećmi od podstaw ścieżki sensorycznej (szyszki, kamienie, patyki, liście) i chodzenie po niej. • Turlanie się po macie – zachęcanie dziecka do obracania się i pełzania. • Zabawa w „samolocik” – unoszenie dziecka w powietrzu i lekkie kołysanie. • Ćwiczenia na brzuszku – układanie zabawek poza zasięgiem, by zachęcić do pełzania. • Turlanie piłki – dorosły toczy piłkę do dziecka, zachęcając je do chwytania i odpychania. • Zabawa „ciągnij i pchaj” – dziecko próbuje odpychać lub przyciągać przedmioty. • Tor przeszkód z poduszek – przechodzenie różnych wysokościach. • Zabawa w piłkę – turlanie i lekkie kopanie piłki. • Chodzenie po śladach – naklejamy taśmą „ścieżkę” do przejścia. • Bieganie z przeszkodami – omijanie pachołków lub poduszek. • Skoki do przodu – zachęcanie do skakania z dwóch nóg. • Tańce z muzyką – dzieci swobodnie poruszają się w rytm muzyki. • Noszenie i przekładanie przedmiotów – przenoszenie lekkich zabawek z miejsca na miejsce. • Zabawa „Góra – dół” – dzieci naśladują dorosłego, unosząc ręce i kucając. • Rzut do celu – rzucanie piłeczek do kosza lub obręczy.

Rozdział X – Zapewnienie dzieciom warunków do twórczej ekspresji i kontaktu z różnymi wytworami kultury i sztuki (Standard nr 10)

A. Wskazówki metodyczne

Wskazówki metodyczne dla personelu wspierające zapewnianie dzieciom niezbędnych warunków do twórczej ekspresji i kontaktu z różnymi wytworami kultury i sztuki.

Standard	Wskazówka metodyczna	Dobra praktyka/ przykład
Działania twórcze		
Standard 10.1 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu oraz niezbędne warunki umożliwiające dzieciom: 1) działania twórcze; 2) dostęp do wytworów kultury.	Dawanie dziecku swobody do twórczej ekspresji	• Dostarczanie dzieciom materiałów, które są dla nich stale dostępne w ciągu dnia. • Docenianie wkładu, wysiłku, który dziecko włożyło w swoją pracę. • Bawienie się z dziećmi w zabawy zaproponowane przez nie same. • Zadawanie pytań otwartych w rozmowach z dziećmi o ich pomysłach. • Pozwalanie dziecku na korzystanie z przedmiotów go otaczających w innowacyjny sposób (dbając przy tym o bezpieczeństwo dziecka). • Zachęcanie do eksperymentowania z różnymi materiałami, technikami i formami wyrazu. • Unikanie sztywnego narzucania jedynej drogi twórczej. Twórczość opiera się na indywidualności i otwartości na różnorodne pomysły. • Bycie cierpliwym. • Łączenie różnych dziedzin sztuki (np.: plastyki, muzyki, tańca, teatru) w jednym projekcie. Dzieci mogą tworzyć, śpiewać, tańczyć i opowiadać historie w ramach jednego tematu, co rozwija ich wyobraźnię i umiejętności pracy w zespole.
	Współorganizowanie przestrzeni zewnętrznej razem z dziećmi, która wspomaga ich twórczą ekspresję przez kontakt z naturą	• Uprawianie z dziećmi ziół, warzyw i owoców w donicach. Dla młodszych dzieci należy wybrać rośliny łatwe w pielęgnacji i bezpieczne • Używanie naturalnych materiałów, jak kamienie, patyki, liście

Standard	Wskazówka metodyczna	Dobra praktyka/ przykład
	Tworzenie doświadczeń wspierających ekspresję plastyczną	• Ważny jest proces tworzenia i wkład pracy dziecka, a nie efekt końcowy. • Dziecko ma swobodny dostęp do materiałów plastycznych w ciągu dnia, m.in.: kredek, flamastrów, kartek. • Organizacja działań plastycznych wpływa na atmosferę i pracę twórczą dziecka. • Opiekun unika zadań wymagających precyzji od dziecka. Proponuje aktywności skupiające się na swobodnej ekspresji. • Opiekun zachęca dziecko do samodzielnego wykonania pracy. Pomaga dziecku tylko wtedy, gdy jest to konieczne. • Podczas ekspresji twórczej opiekun rozmawia z dzieckiem i używa określeń cech przedmiotów. • Można stworzyć galerię prac dzieci znajdujących się na takiej wysokości, aby dzieci mogły też je dostrzec. • Opiekun umożliwia dzieciom rysowanie i malowanie na dużych arkuszach papieru stwarzając możliwość całkowitej swobody poruszania się, koncentracji zaangażowania. • Prace dzieci są elementem dokumentacji rozwoju dziecka.
	Tworzenie dzieciom możliwości do udziału w zabawach rozwijających ich wrażliwość muzyczną	• Muzyka przyczynia się do kształtowania pamięci dziecka, a jego zdolności poznawczych i komunikacyjnych oraz koordynacji ruchowej, wzbogaca słownictwo, wzmacnia aparat głosowy i układ oddechowy, • Muzyka wspiera też rozwój emocjonalno-społeczny dzieci, m.in.: pełniąc funkcję relaksacyjną, czy zapobiegając poczuciu samotności. Wspólne słuchanie muzyki, śpiewanie piosenek, czy mówienie wierszyków wspiera nawiązywanie społecznych. • Ważne jest, aby dzieci miały możliwość poznania różnorodnych gatunków muzycznych. • Opiekun uważnie wybiera utwory muzyczne, które towarzyszą dzieciom podczas różnych aktywności w ciągu dnia, biorąc pod uwagę indywidualne potrzeby i preferencje dzieci. • W sali powinny być stworzone warunki, by odtwarzać muzykę dobrej jakości. • Śpiewanie dzieciom w różnych momentach dnia piosenek dostosowanych do wieku dzieci. • Wybierając muzykę dla dzieci opiekun przede wszystkim kieruje się tekstem, który ma być prosty i zrozumiały dla dzieci oraz tempem i rytmem. • Aktywności muzyczne pobudzają ogólną wyobraźnię i inwencję twórczą dziecka

Standard	Wskazówka metodyczna	Dobra praktyka/ przykład
Dostęp do wytworów kultury		
Standard 10.1 W planie opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnym instytucji opieki są spisane wskazówki metodyczne dla personelu oraz niezbędne warunki umożliwiające dzieciom: 1) działania twórcze; 2) dostęp do wytworów kultury.	Udostępnienie dzieciom literatury	• Ważne jest codziennie czytanie utworów literackich – wiersze, bajki, baśnie. • Rozwijanie wyobraźni poprzez kontakt z literaturą, umożliwiając dzieciom wyrażenie własnych myśli i emocji. • Używanie właściwej techniki czytania dla dzieci, czyli: • zwracanie uwagi na poprawność gramatyczną, wyraźną artykulację i dykcję, • omawianie ilustracji na okładce, np.: poprzez zadawanie pytania <i>Jak myślisz, o czym to będzie?</i> • śledzenie reakcji dzieci na to co i jak opiekun czyta, zwracanie uwagi na mimikę dzieci, gesty i słowa, które wypowiadają, • kontrolowanie czasu – skupienie dzieci w tym wieku jest krótkie. • wybieranie książek, w których główny bohater jest wyraźnie wyeksponowany i oznacza się pogodnym i radosnym usposobieniem, • książki powinny być tak umieszczone, aby dzieci mogły swobodnie po nie sięgnąć w każdym momencie dnia.
	Udostępnianie dzieciom obcowania z wytworami sztuki znanych artystów	• Podczas prac plastycznych opiekun inspirował dzieci obrazami innych artystów pokazując im papierowe kopie z albumów/wydruki i pozwalając się nimi bawić/ wykonywać przez dzieci na nich własne prace. • Słuchanie z dziećmi muzyki klasycznej cenionych artystów i używanie jej proponując różne aktywności, np.: zabawy ruchowe. • Przedstawianie znanych dzieł literackich, np.: bajki, baśnie, wiersze. Jednak należy pamiętać, że treść powinna być dostosowana do wieku dziecka.

B. Proponowane aktywności

Wybór proponowanych aktywności w zakresie zapewniania dzieciom niezbędnych warunków do twórczej ekspresji i kontaktu z różnymi wytworami kultury i sztuki.

Standard	Cel aktywności	Proponowane aktywności
Standard 10.2		

	Poznanie różnych wytworów kultury	• Oglądanie obrazów, plakatów dzieł sztuki. • Słuchanie muzyki klasycznej, ludowej. • Słuchanie piosenek dziecięcych z różnych stron świata (w różnych językach). • Wspólne tańce (taniec afrykański, hiszpański).
--	--	---

Rozdział XI – Współpraca personelu i rodziców oparta na wzajemnym szacunku i otwartości w celu kształtowania spójnego środowiska rozwoju dzieci (Standard nr 16)

Określony jest sposób umożliwiający rodzicom składanie wniosków, uwag lub skarg (Standard 16.4):

Osobą wyznaczoną przez organ prowadzący instytucję do przyjmowania i rozpatrywania wniosków, uwag i skarg jest inspektor ds. kadr i oświaty.

Sprawnie działający system składania skarg, wniosków i uwag to nie tylko sposób na rozwiązywanie problemów, ale też wyraz otwartości instytucji na głos rodziców, gotowości do ciągłego doskonalenia swojej pracy.

Rozdział XII – Praca na podstawie planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego (Standard nr 11)

Analiza i aktualizacja planu OWE (Standard 11.2)

Plan OWE jest co roku analizowany i dostosowywany do możliwości punktu dziennego opiekuna oraz potrzeb dzieci.

Przy aktualizacji planu OWE brane są pod uwagę:

- wnioski z samooceny dziennego opiekuna,
- wnioski z obserwacji pracy dziennego opiekuna,
- opinie rodziców,
- opinie personelu,
- najnowsze osiągnięcia pedagogiki i psychologii małego dziecka.

Rozdział XIII – Sposób nadzoru realizacji Planu OWE (Standard nr 12.3)

Nadzór nad realizacją Planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego (OWE) prowadzony jest w sposób planowy i ciągły. Jego celem jest wspieranie jakości działań opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych oraz zapewnienie spójności realizowanych działań z założeniami Planu OWE.

Realizacja Planu OWE jest nadzorowana, z uwzględnieniem:

- obserwacji aktywności z dziećmi
- przekazywania personelowi informacji zwrotnej na temat pracy z dziećmi.
- samooceny pracy personelu z wykorzystaniem przygotowanych arkuszy lub kwestionariuszy.

Nadzór obejmuje obserwację aktywności personelu w pracy z dziećmi, prowadzoną w naturalnych warunkach codziennego funkcjonowania. Obserwacje dotyczą w szczególności organizacji dnia, sposobu wspierania samodzielności dzieci, jakości interakcji, reagowania na potrzeby dzieci oraz realizacji zaplanowanych działań wynikających z Planu OWE. Obserwacje mają charakter wspierający i rozwojowy. Do obserwacji zaleca się stosowanie arkuszy samooceny pracy personelu.

Istotnym elementem nadzoru jest przekazywanie personelowi informacji zwrotnej na temat pracy z dziećmi. Informacja zwrotna przekazywana jest w sposób konstruktywny i obiektywny, z poszanowaniem doświadczenia i kompetencji pracowników, zarówno w formie bieżących rozmów, jak i podczas zaplanowanych spotkań. Jej celem jest wzmacnianie dobrych praktyk, omawianie obszarów wymagających doskonalenia oraz wspólne poszukiwanie rozwiązań. Podczas informacji zwrotnej należy skupić się na faktach. Informacja zwrotna powinna być wzmacniająca i służąca doskonaleniu warsztatu pracy.

Nadzór nad realizacją Planu OWE uwzględnia również samoocenę pracy dziennego opiekuna, prowadzoną z wykorzystaniem przygotowanych arkuszy lub kwestionariuszy. Samoocena umożliwia pracownikowi refleksję nad własną praktyką, ocenę stopnia realizacji założeń Planu OWE oraz identyfikację potrzeb rozwojowych. Wyniki samooceny stanowią punkt wyjścia do rozmów wspierających oraz planowania dalszych działań doskonalących.

Wnioski płynące z obserwacji, informacji zwrotnej oraz samooceny wykorzystywane są do bieżącej aktualizacji działań, wzmacniania jakości pracy.